

життя з точки зору юридичного поняття, зауважимо, що це є категорія, яка регулює відносини з приводу такого блага фізичної особи, як благо життя. Це благо носить нематеріальний характер і є об'єктом регулювання численних галузей права. Особливо важливого значення набувають сфери регулювання суспільних відносин у частині здійснення права на життя людиною власними діями та права вимагати від інших суб'єктів вчинення таких дій.

Список використаних джерел

1. Задорожній О.В. Загальна декларація прав людини. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. /редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. К: Знання України, 2004. Т.1 760 с.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, №№ 40-44, ст.356.
3. Безклубий І. А. Цікава монографія про особисті немайнові права. *Університетські наукові записки*. 2006. № 3-4 (19 - 20). С. 519-520.
4. Стефанчук Р.О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): Монографія / відп. ред. Я.М. Шевченко. К.: КНТ, 2008. 626 с.
5. Кучеренко І. Фундаментальне цивілістичне дослідження немайнових особистих прав фізичних осіб. *Юридична Україна*. 2007. № 11. С. 94- 95

Сеник Т.Б.

*аспірант кафедри кримінального
процесу та криміналістики*

*Львівського національного університету
ім. Івана Франка*

*Науковий керівник: д.ю.н., професор кафедри
кримінального процесу та криміналістики*

ЛНУ ім. Івана Франка

Бобечко Н.Р.

ВІДКЛАДЕННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НЕОБХІДНІСТЮ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИВОДУ

Ефективному досягненню реалізації завдань кримінального судочинства сприяє дотримання учасниками кримінального провадження норм кримінального процесуального законодавства про те, що судовий розгляд має бути проведений і завершений протягом розумного строку (ч. 1 ст. 318 КПК України) [2] та відбуватися безперервно, крім часу, призначеного для відпочинку (ч. 1 ст. 322 КПК України) [2].

Аналіз матеріалів судової практики у кримінальних провадженнях дає підстави стверджувати про те, що у значній частині кримінальних справ основними причинами порушення процесуальних строків є недоліки в діяльності судів, що пов'язані, насамперед, із незадовільною організацією судового процесу. Як наслідок, це спричиняє порушення конституційного права (закріпленого в ст. 55 Конституції України) на судовий захист та негативно впливає на ефективність правосуддя та на авторитет судової влади [1].

Проблему відкладення судового розгляду в кримінальному провадженні у зв'язку із нез'явленням учасника кримінального провадження до суду слід розглядати не лише крізь призму недотримання учасником кримінального провадження процесуального обов'язку (ч. 7 ст. 42, ч. 2 ст. 47, ст. 57, ч. 3 ст. 61, ч. 3 ст. 62, ч. 7 ст. 64-1, ч. 2 ст. 66, ч. 3 ст. 68, ч. 5 ст. 69, ч. 5 ст. 71 та ін. КПК України) [2] та реалізацію судом права здійснювати судовий виклик учасника кримінального провадження (ч. 2 ст. 133 КПК України), але й з огляду на дотримання суддею (судом) обов'язку щодо розгляду кримінального провадження у розумні строки та обов'язку щодо належної організації судового процесу, тобто з урахуванням реалізації суддею, наданих йому кримінальним процесуальним законом повноважень.

У багатьох випадках неприбуття у судові засідання за викликом суду учасника кримінального провадження є обов'язковою підставою його (судового засідання) обов'язкового відкладання. Так, ч. 1 ст. 322 КПК України встановлює, що: «якщо обвинувачений, до якого не застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, не прибув за викликом у судові засідання, суд відкладає судовий розгляд, призначає дату нового засідання і вживає заходів до забезпечення його прибуття до суду» [2].

Проте, в судовій практиці непоодинокими є випадки, за яких суддя (судді) не вживають заходів до забезпечення прибуття учасника кримінального провадження до суду. Або ж здійснюють це на підставі клопотання лише захисника, потерпілого, прокурора тощо. Тобто самотійно не ініціюють здійснення приводу. Хоча в ч. 2 ст. 140 КПК України у переліку суб'єктів, які можуть ініціювати рішення про здійснення приводу зазначений суд (суддя) [2]. Так, у цій статті чітко зазначено: «Рішення про здійснення приводу приймається: під час досудового розслідування - слідчим суддею за клопотанням слідчого, прокурора або з власної ініціативи, а під час судового провадження - судом за клопотанням сторони кримінального провадження, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, або з власної ініціативи. Рішення про здійснення приводу приймається у формі ухвали» (ч. 2 ст. 140 КПК України) [2].

Часто у випадку неодноразових нез'явлень учасника судового провадження в судові засідання, суддя (судді) відкладає судові засідання, не акцентуючи увагу інших учасників на доцільності застосування у цьому випадку приводу.

Не повинен забувати суддя (судді) й про те, що окрім здійснення судочинства, він зобов'язаний здійснювати контроль за виконанням працівниками суду своїх службових обов'язків, у тому числі щодо повідомлення учасників кримінального провадження про дату, час та місце судового засідання; за повнотою та своєчасністю виконання іншими особами вжитим ним (суддею) заходів, спрямованих на недопущення недобросовісної поведінки учасників кримінального провадження, в тому числі й приводу до суду; за характером і ефективністю дій, спрямованих на прискорення кримінального провадження тощо.

Так, суди (судді), у разі відкладення судового розгляду кримінального провадження через невиконання без поважних причин працівниками правоохоронного органу, які безпосередньо виконують ухвалу про здійснення приводу, зобов'язані звертати увагу керівників цих правоохоронних органів на

такі факти, зокрема шляхом постановлення відповідних ухвал чи надсилання відповідних листів.

При винесенні ухвали про застосування приводу до підозрюваного, обвинуваченого або свідка суд (судді) зобов'язані чітко дотримуватися процесуальних норм і виходити з конкретних обставин. Наприклад, ч. 5 ст. 139 КПК України передбачено, що «Ухилення від явки на виклик слідчого, прокурора чи судовий виклик слідчого судді, суду (неприбуття на виклик без поважної причини більш як два рази) підозрюваним, обвинуваченим та оголошення його у міждержавний та/або міжнародний розшук є підставою для здійснення спеціального досудового розслідування чи спеціального судового провадження» [2].

Зі змісту цієї норми випливає: по-перше, для того щоб обвинувачений вважався таким, що ухиляється від явки на виклик суду, він повинен без поважних причин не прийти до суду як мінімум тричі, через що судом щоразу здійснювалося відкладення судового розгляду. По-друге, таке ухилення обвинуваченого – є підставою для здійснення спеціального судового провадження.

По-третє, системний аналіз вищезазначеної норми (ч. 5 ст. 139 КПК України) із іншими нормами КПК України (ч. 2 ст. 134, ст. ст. 135-138, ч. 2 ст. 297-1, ч. 3 ст. 323 КПК України) [2] дає підстави стверджувати, що у випадку ухилення обвинуваченого від явки до суду мають бути достовірні відомості, що обвинувачений знає або повинен був знати (умисне форма вини) про судові провадження щодо нього і належним чином повідомлений про дату, час і місце судового розгляду в його кримінальному провадженні і, що ухиляється він саме від прибуття до суду і, що причина його нез'явлення у судові засідання – неповажна.

До проблемних питань, які впливають із реалізації процесуальних норм, що стосуються судового виклику, приводу та відкладення судового розгляду в кримінальному провадженні, належать: необхідність усунення недоліків у роботі підрозділів органів, що безпосередньо здійснюють привід; усунення чинників, що сприяють несвоєчасному виконанню ухвал суду про привід осіб у кримінальному провадженні, врахування часу, необхідного для доставки судових повісток про дату судового засідання, а також можливості здійснення приводу до суду тощо.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.10.2019).
2. Кримінальний процесуальний кодекс від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI (в редакції від 15 грудня 2017 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-173> (дата звернення: 15.10.2019).